بررسی موانع و مشکلات پژوهش در حوزه علوم پزشکی ایران از دیدگاه اعضای هیئت علمی، کارشناسان پژوهشی و دانشجویان: مرور سیستماتیک

یوسف ویسانی[۱]، علی دل پیشه[۲*]

۱) مرکز تحقیقات آسیب های روانی-اجتماعی، دانشگاه علوم پزشکی ایلام، ایلام، ایران

۲) گروه اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایلام، ایلام، ایران

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۹/۱۳ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۲/۲۴

چکیده

مقدمه: اهمیت پژوهش و تولید علم در دنیای امروز به حدی است که در ارزیابی کارنامه علمی هر کشور میزان ارائه مقالات، تعداد نیروی محقق و حجم سرمایه گذاری در بخش تحقیقات به عنوان شاخص های توسعه یافتگی در نظر گرفته می شوند. مهم ترین امر در پیشرفت و رونق پژوهش شناخت چالش ها و رفع موانع موجود است. مطالعات متنوعی در دانشگاه های علوم پزشکی به منظور شناخت موانع تولید علم از نظر ذینفعان صورت گرفته است هدف مطالعه حاضر جستجوی نظام مند اطلاعات موجود در این باره است.

مواد و روش ها: این مطالعه یک مرور سیستماتیک به وسیله جستجو در مقالات و مستندات بدون محدودیت زمانی در پایگاه های اینترنتی داخلی(Magiran، Iran medex، SID و Medlib) هم چنین خارجی(Google scholar, Pubmed and Scopus) است. جستجو با استفاده از کلید واژه های مرتبط به شکل جستجو در عناوین مقالات بود.

یافته های پژوهش: در مجمع ۱۶ مقاله و ۱ مستند در جستجو شناسایی شدند. که ۱۳ مقاله صرفاً دیدگاه اعضای هیئت علمی و ۳ مقاله دیدگاه پژوهشگران را با دیدگاه اعضای هیئت علمی مقایسه کرده بود. مطابق نتایج از دیدگاه اعضای هیئت علمی کمبود وقت به علت اشتغالات آموزشی، نبود سیاست های مدون تشویق و ترغیب پژوهشگران و کافی نبودن اعتبارات مالی، عدم متناسب سازی امتیازات پژوهشی با نظام ارتقای اعضای هیئت علمی و کمبود نیروی انسانی پژوهش را مهم ترین موانع در راه پژوهش بودند. از دیدگاه کارشناسان پژوهشی عدم آشنایی با فرهنگ کار گروهی و نقص در تدوین اهداف و برنامه ها مهم ترین چالش های پژوهشی هستند. از نقطه نظر دانشجویان نبود اولویت های پژوهشی، کمی انگیزه در محققین، عدم همکاری لازم سیستم محیطی با پژوهشگران و کمی اعتبارات پژوهشی از مهم ترین موانع بودند.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج به طور کلی دیدگاه اعضای هیئت علمی در خصوص موانع و چالش های پژوهشی علی رغم تنوع در پرسش نامه ای جمع آوری اطلاعات و تنوع جغرافیای نزدیک به هم است به طور کلی کمی اعتبارهای پژوهشی بیشترین نما را در پژوهش های مختلف داشته اند. بعد از آن ها می توان به پیچیدگی فرآیندهای تصویب طرح های پژوهشی را به عنوان مانع پرتکرار بعدی مطرح کرد.

واژه های کلیدی: پژوهش، دیدگاه، موانع، چالش، علوم پزشکی

* نویسنده مسئول: گروه اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایلام، ایلام، ایران

Email:alidelpisheh@yahoo.com

Copyright © 2019 Journal of Ilam University of Medical Science. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution international 4.0 International License (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material, in any medium or format, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.29252/sjimu.27.1.13]

مقدمه

بارزترین شاخص بالندگی و توسعه یافتگی یک کشور توانایی های فن آورانه و پژوهش های علمی آن کشور می باشد، لذا هر اقدامی برای روشن ساختن جایگاه تحقیق و موانع پیش روی آن، حائز اهمیت است(۱). اهمیت پژوهش و تولید علم در دنیای امروز به حدی است که در ارزیابی کارنامه علمی هر کشور میزان ارائه مقالات، تعداد نیروی محقق و حجم سرمایه گذاری در بخش تحقیقات به عنوان شاخص های توسعه یافتگی در نظر گرفته می شوند(۲). همه کشورها به خصوص کشورهای در حال توسعه دریافته اند که برای رسیدن به رشد و توسعه واقعی و حل مشکلات اجتماعی، بهداشتی و اقتصادی و تدوین برنامه های آموزشی راهی جز سرمایه گذاری و استفاده از یافته های تحقیقاتی ندارند و بدون تحقیق و استفاده از نتایج آن، به توسعه پایدار به مفهوم واقعی دست نخواهند یافت. لذا توجه ویژه ای به سرمایه گذاری در این حیطه نموده اند(۳).

در سند چشم انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران در زمینه پژوهش، دستیابی به جایگاه اول علم و فناوری در منطقه آسیای جنوب غربی و حصول به جامعه ای دانش بنیان در سال ۱۴۰۴ هجری شمسی مورد انتظار است. هم چنین طبق بند ۸-۲ سیاست های کلی«علم و فناوری» افزایش بودجه تحقیق و پژوهش به حداقل ۴ درصد تولید ناخالص داخلی GDP تا پایان سال ۱۴۰۴ با تاکید بر مصرف بهینه منابع و ارتقاء بهره وری پیش بینی شده است(۵،۴).

نگاهی به وضعیت کنونی نشان می دهد که فاصله زیادی با اهداف کلان در فاصله کمتر از ۱۰ سال تا تحقق آن ها وجود دارد. در سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ به ترتیب ۰/۶ و ۰/۷ درصد از تولید ناخالص ملی به پژوهش اختصاص پیدا کرده است در حالی که پیش بینی ها ۲/۵ درصد در پایان سال ۱۳۹۴ طبق سند برنامه پنجم بوده است. مقایسه وضعیت کنونی ایران با کشورهای منطقه نشان می دهد که سهم اختصاص یافته در ایران کمتر از این کشور ها است به عنوان مثال ترکیه به ۰/۸۶ درصد در سال ۲۰۱۴ بیشتر از ایران بوده است. این میزان در ایالات متحده ۲/۷۶، چین ۱/۹۸، مالزی ۱/۰۷، کره جنوبی ۴/۳۶ بوده است(۶).

اولین گام برای سامان بخشیدن به امر پژوهش در جامعه دستیابی به درک درستی از توانمندی ها، امکانات موجود و نیز پی بردن به نقاط ضعف و قوت برنامه های تحقیقاتی است. لذا شناخت نارسایی ها و آگاهی از چگونگی و میزان تحقق اهداف برنامه های پژوهشی باید مورد توجه قرار گیرد لذا بررسی موانع پژوهش از اهمیت بالایی برخوردار است، چرا که نکات ضعف و قوت و عوامل بازدارنده پژوهش، شناسایی و اقدامات جهت تسهیل پژوهش آسان می شود. هدف مطالعه حاضر بررسی مشکلات پژوهشی و موانع تولید علم از نظر اعضاء هیئت علمی، کارشناسان پژوهشی و دانشجویان در دانشگاه علوم پزشکی به روش مرور سیستماتیک و با استفاده از مقالات منتشر شده و اسناد وزارتی می باشد.

مواد و روش ها

استراتژی جستجو: مطالعه حاضر یک مرور سیستماتیک به روش بررسی مدارک و مستندات اعم از مقاله و مستندات حاصل از جلسات و هم اندیشی های اساتید و روسا و معاونین پژوهشی دانشگاه های علوم پزشکی بوده است. کلیه مقالات و مستندات تا پایان شهریور ۱۳۹۵(بدون محدودیت زمانی) در پایگاه های اینترنتی داخلی(Magiran، Iran medex، SID و Medlib) هم چنین(Scopus and Pubmed) جستجو گردیدند. کلیدواژه های«چالش های پژوهش»، «موانع پژوهش»، «تحقیقات در علوم پزشکی»، «ایران» و ترکیبی از کلیدواژه های فوق در کنار کلیدواژه های«Barriers»، «Research»،« Medical sciences»، «Iran»، «Implement» در استراتژی جستجو استفاده شد. جستجو در ابتدا در عناوین مقالات صورت گرفت و در مراحل بعد خلاصه و متن کامل مقالات مطالعه شد و مقالات مرتبط با موضوع انتخاب شدند.

معیارهای ورود و خروج: معیارهای ورود ارتباط موضوعی با اهداف مطالعه، بررسی دیدگاه اعضای هیئت علمی، دانشجویان و کارشناسان پژوهش، مطالعات با بررسی موانع و چالش ها در دانشگاه های

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.29252/sjimu.27.1.13]

علوم پزشکی و در نهایت کیفیت مـــقاله(با استفاده از چک لیست ارزیابی کیفیت مطالعات مشاهده ای STROBE) بود و مطالعه های با غیر از زبان انگلیسی و فارسی و مطالعات انجام شده به شکل کیفی از فهرست مطالعات خارج شدند.

کیفیت سنجی و استخراج داده ها: کیفیت مطالعه ها با استفاده از چک لیست ۳۲ سوالی STROBE برای مطالعه های مشاهده ای سنجش شد بدین صورت که در هر کدام از سوالات درصورت وجود معیار به روشنی و به صورت استاندارد اشاره شده بود نمره ۲ در نظر گرفته شد، در صورت اشاره و نبود استاندارد لازم نمره ۱ و در صورت عدم اشاره صفر در نظر گرفته شد. برای هر مطالعه چک لیست تکمیل گردید سه سوال به دلیل قابل سنجش نبودن از مجموع ۳۲ سوال حذف شد و در نهایت هر کدام از مطالعه ها نمره بین ۵۸-۰ دریافت نمودند. پس از آن مطالعه های با کسب نمره ۵۸-۴۲ به عنوان مطالعه های با کیفیت بالا، ۴۱-۲۶ کیفیت متوسط، و مطالعه های با نمره کمتر از ۲۶ به عنـــوان ضعیـــف طبقه بندی شدند. استخراج داده ها توسط دو محقق و به صورت مستقل و با استفاده از چک لیست طراحی شده از مقالات نهایی انجام شد. چک لیست مطالعه شامل نویسنده اول مقاله، سال انتشار، دانشگاه محل پژوهش، هدف مطالعه، عناوین چالش ها و پیشنهادات ذکر شده بود.

یافته های پژوهش

در این مطالعه پس از پایان بررسی اولیه تعداد ۷۰ مطالعه و ۳ مستند جستجو شد که پس از بررسی عناوین تعداد ۳۰ مقاله و ۲ مستند ارتباط موضوعی با مطالعه حاضر داشتند که پس از مطالعه چکیده مقالات تعداد ۳۰ مقاله و ۲ مستند و پس از بررسی متن کامل مقالات تعداد ۱۶ مقاله و ۱ مستند وزارتی(نتایج نشست روسای دانشگاه های علوم پزشکی، مشهد مقدس، ۹-۸ مرداد ۱۳۹۵) وارد مطالعه شدند. از مجموع ۱۶ مقاله مورد بررسی غیر از این که در همه مقالات دیدگاه اعضای هیئت علمی درباره چالش های پیش روی پژوهش در علوم پزشکی بررسی شده است در ۲ مقاله دیدگاه پژوهشگران، دو مقاله دیدگاه دانشجویان و یک مقاله دیدگاه مسئولان را در ارتباط با چالش های پیش روی تحقیق در علوم پزشکی مورد بررسی قرار گرفته است فلوچارت چگونگی ورود مقالات به مطالعه در شکل شماره ۱ نشان داده شده است.

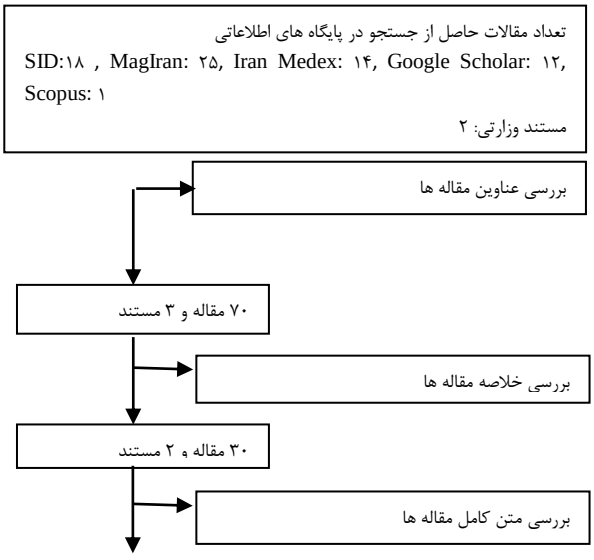
نتایج کیفیت سنجی مطالعه نشان داد که از مجموع ۱۶ مقاله ۱۱ مقاله دارای کیفیت خوب و ۵ مقاله دارای کیفیت متوسط بودند و در پایان کیفیت سنجی یکی از مقالات به دلیل کیفیت پایین از مطالعه خارج شد(کسب نمره کمتر از ۱۶ از چک لیست). بررسی نتایج تک تک مطالعات نشان می دهد که مهم ترین چالش در مطالعه کیانپور از دیدگاه اعضای هیئت علمی ارتباط کم بین محققان، کمبود وقت به علت اشتغالات آموزشی و عدم وجود اهداف و برنامه مشخص برای تحقیق مهم ترین موانع بوده است. در همین مطالعه عدم آشنایی با فرهنگ کار گروهی به عنوان مهم ترین چالش از دیدگاه کارشناسان پژوهش شناخته شده است(۷). نقی زاده و همکاران عدم وجود مشاوره قبل و حین انجام کارهای پژوهشی، عدم وجود فضای مناسب تحقیقاتی، عدم وجود سیاست های مدون تشویق و ترغیب پژوهشگران و در نهایت مقوله ضعف کار گروهی به عنوان مهم ترین چالش های پژوهش در علوم پزشکی از دیدگاه اعضای هیئت علمی مطرح کرده اند(۸). مطالعه ستوده اصل از دیدگاه اعضای هیئت علمی تناقض در ارائه آمار ارائه شده از سوی واحدهای مختلف دانشگاه، عدم وجود فضای تحقیقاتی مناسب، عدم وجود سیاست های مدون تشویق و ترغیب پژوهشگران و عدم وجود انگیزه کافی مالی برای تحقیق به عنوان چالش های مـــهم معرفی شده اند(۹). در مطـــالعه دارابی مهم ترین مشکلات پژوهشی در حیطه های تهیه و تدوین طرح پژوهشی و مشکلات فردی و در مطالعه کریمیان موانع آموزشی و راهبردی و سیاست گذاری از مهم ترین موانع در راه پژوهش در سطح دانشگاه بوده اند. در مطالعه حاجی صالحی و همکاران نبود زمان کافی، مشغله کاری زیاد، مقررات دست و پا گیـــــر اداری از مـــوانع پژوهش بوده اند(۱۰). ظهور و همکاران پیشنهاداتی را به منظور کاهش موانع پژوهشی مطرح کرده اند که از آن جمله می توان به کاهش ساعات تدریـــس موظف و ایجاد فرصت برای انجام پژوهش، کوتاه کردن پروسه بررسی

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.29252/sjimu.27.1.13]

و تصویب طرح های پژوهشی و ضابطه مند سازی تقسیم پایان نامه ها بین اعضای هیئت علمی اشاره کرد(۱۱). بدری زاده و همکاران در مطالعه خود موانع و چالش ها را به دو گروه موانع شخصی و موانع سازمانی تقسیم کرده اند که کمبود وقت به دلیل تدریس زیاد و مسئولیت های اجتماعی و اجرایی را از مهم ترین موانع شخصی و سختگیری در تصویب طرح های مورد علاقه پژوهشگر و مقررات دست و پاگیر را مهم ترین موانع سازمانی معرفی کرده اند(۱۲). عبادی فر و همکاران مهم ترین نیازهای آموزشی در زمینه پژوهش اعضای هیئت علمی دندان پزشکی را برگزاری کارگاه های اصول مقاله نویسی و تهیه پروپوزال لیست کرده است(۱۳) در مطالعه کریمیان مهم ترین موانع مشخص نبودن جایگاه خصوصی در نظام سلامت و نبود نظام ارزیابی تحقیقات سلامت و نبود بانک های اطلاعاتی جامع (راهبردی)، تنش های سیاسی در مورد عدم پذیرش مقالات در مجلات خارجی و نگرش سیاسی بر فعالیت های علمی(سیاسی)، نبود روحیه پژوهشگری در بین فارغ التحصیلان(آموزشی)، پایین بودن درآمد حاصل از امور پژوهشی، بودجه ناکافی و بروکراسی افراطی (مالی) اشاره شده است(۶). در مطالعه صفدری مشکل بودن ارتباطات نزدیک علمی با پژوهشگران و مراکز پژوهشی در خارج از دانشگاه(موانع حرفه ای) کمبود کارشناسان و دستیاران پژوهشی آموزش دیده(موانع امکاناتی)، پایین بودن میزان درآمد حاصل از فعالیتهای تحقیقاتی، نسبت به درآمدهای خارج از دانشگاه(موانع مالی)، عدم تسلط کافی به روش های تحقیق(موانع مالی)، عدم به کارگیری نتایج حاصل از تحقیقات در بهبود امور جامعه(موانع مدیریتی-سازمانی) مهم ترین موانع بوده اند(۱۴)(جدول شماره ۱).

یافته های دیگر پژوهش حاضر حاصل فراخوان وزارتی در زمینه بیان چالش های پیش روی تحقیقات در علوم پزشکی توسط دانشگاه های علوم پزشکی سراسر کشور بوده است که نتایج را می توان در سه دسته تقسیم بندی نمود در دسته اول مشکلات مربوط به مسائل مالی و تخصیص اعتبارات پژوهشی، دسته دوم مربوط به مسائل ساختاری و تشکیلاتی معاونت های تحقیقات و فناوری و دسته سوم مربوط به توانمندسازی نیروی انسانی دانست. که نتایج به طور خلاصه در جدول شماره ۲ نشان داده شده است. در این دسته بندی در زمینه مسائل مالی و تخصیص اعتبارات پژوهشی می توان به موردی چون عدم تخصیص بودجه مستقل برای مراکز با موافقت قطعی از طرف وزارتخانه اشاره کرد. در زمینه مسائل ساختاری و تشکیلاتی می توان به عدم متناسب سازی اعتبارات پژوهشی با ماموریت معاونت های تحقیقات و فناوری، عدم تعیین و بروز رسانی سالانه اولویت های پژوهشی و ضعف ارتباطات علمی بین محققین داخل و خارج از کشور اشاره کرد. در زمینه توانمندسازی نیروی انسانی کمبود انگیزه از سوی اعضای هیئت علمی و کمبود آموزش های لازم جهت دانشجویان به خصوص دانشجویان تحصیلات تکمیلی اشاره کرد(جدول شماره ۲).

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.29252/sjimu.27.1.13]

۱۶ مقاله و ۱ مستند

نمودار شماره ۱. دیاگرام ورود سیستماتیک مقالات به مطالعه

جدول شماره ۱ . مشخصات مطالعات وارد شده به مرورسیستماتیک

شماره رفرنس	نویسنده اول	سال انتشار شرکت کنندگان	شرکت کنندگان	محل انجام	هدف مطالعه	
(۹)	نعمت ستوده اصل	۱۳۹۳ اعضای هیئت علمی	۸۸	علوم پزشکی سمنان	بررسی موانع پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی	–در حیطه تهیه و تدوین طرح«تناقض در ارایه آمار ارائه شـــده از سوی واحدهای مختلف» را مهم ترین مشکل اعلام کرده اند. – در حیطه اجرای طرح«عدم وجود فضای تحقیقاتی مناسب» را مهم ترین چالش ذکر کرده اند. –در حیطه اداری و مدیریتی مهم ترین مانع پژوهشی را «عدم وجود سیاست های مدون تشویق و ترغیب پژوهشگران» و «عدم وجود انگیزه کافی مالی برای تحقیق» معرفی کرده اند.
(۸)	عباس نقی زاده	۱۳۹۴ اعضای هیئت علمی	۱۲۶	علوم پزشکی اردبیل	بررسی موانع پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی	–در حیطه تهیه و تدوین طرح پژوهشی با اهمیت ترین مقوله عدم وجود مشاوره قبل از تدوین پروژه پژوهشی و کم اهمیت ترین مقوله محرمانه بودن اطلاعات و عدم دسترسی محقق به اطلاعات بوده است. –در حیطه حین اجرای طرح با اهمیت ترین مشکل مقوله عدم وجود فضای مناسب تحقیقاتی و کم اهمیت ترین مقوله آگاه نبودن از نحوه اجرای طرح گزارش شده است. –با اهمیت ترین و کم اهمیت ترین مقوله در حیطه مشکلات اداری و مدیریتی عدم وجود تشویق و ترغیب پژوهشگران در انجام پژوهش و عدم آگاهی مسئولین حسابداری از قوانین مربوطه بوده است. –در آخرین حیطه تحت عنوان مشکلات فردی با اهمیت ترین مقوله ضعف کارگروهی در دانشگاه و کم اهمیت ترین مقوله قرار نداشتن تحقیق در زمره ملاک های ارزشیابی و ارتقاء بوده است.
(۶)	زهرا کریمیان	۱۳۹۰ اعضای هیئت علمی	۵۵۰	علوم پزشکی شیراز	بررسی موانع پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی	–مهم ترین موانع راهبردی از دیدگاه پژوهشگران مشخصاً بودن جایگاه خصوصی در نظام سلامت، نبود نظام ارزیابی تحقیقات سلامت و نبود بانک های اطلاعاتی جامع مهم ترین دغدغه های پژوهشگران بودند. –مهم ترین موانع سیاسی در این زمینه تنش های سیاسی در مورد عدم پذیرش مقالات در مجلات خارجی و نگرش سیاسی بر فعالیت های علمی در دانشگاه مهم ترین موانع بودند. –از بین موانع آموزشی نبود روحیه پژوهشگری در بین فارغ التحصیلان مهم ترین مانع بوده است. –از مهم ترین موانع مالی در این تحقیق به پایین بودن درآمد حاصل از امور پژوهشی، بودجه ناکافی و بروکراسی افراطی اشاره شده است.
(۱۰)	شمسی دارابی	۱۳۸۸ اعضای هیئت علمی و محققین	۴۱	علوم پزشکی قم	بررسی موانع پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی	–مشخص نبودن نیازهای تحقیقاتی و اولویت های سیستم بهداشتی درمانی در سطح دانشگاه –ناکافی بودن منابع روزآمد اطلاعاتی –ناآشنایی کتابداران با منابع مختلف در رابطه با موضوع تحقیق و در نتیجه کاهش همکاری ایشان با محقق –عدم وجود دسترسی به مطالعات انجام شده در سطح کشور –محرمانه بودن بعضی اطلاعات و آمار و عدم دسترسی محقق به اطلاعات آماری صحیح –تناقض در آمارهای ارائه شده از سوی واحدهای مختلف
(۷)	مریم کیانپور	۱۳۸۴ مسئولان، اعضاء هیئت علمی و کارشناسان پژوهشی	۳۱۵	علوم پزشکی اصفهان	بررسی موانع پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی	–از دیدگاه مسئولان و اعضای هیئت علمی(ارتباط کم بین محققان، کمبود وقت به علت اشتغالات آموزشی، عدم وجود اهداف و برنامه مشخص) مهم ترین موانع پژوهش معرفی شده اند. – از دیدگاه کارشناسـان پژوهشی(عدم وجود اهداف و برنامه مشخص در نظام پژوهش، عدم تأمین شرایط مناسب اقتصادی و عدم آشنایی با فرهنگ کار گروهی) عمده ترین موانع تحقیق معرفی شده اند.
(۱۵)	الهام حاجی صالحی	۱۳۹۳ اعضاء هیئت علمی	۱۲۱	علوم پزشکی اصفهان	بررسی موانع پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی	–مهم ترین موانع پژوهش کمبود وقت و مشغله کاری زیاد، مقررات دست و پا گیر اداری، عدم استفاده بهینه از نتایج پژوهش و روند طولانی تصویب طرح های تحقیقاتی گزارش شده است.
(۱۱)	علیرضا ظهور	۱۳۸۲ اعضای هیئت علمی	۸۷	علوم پزشکی ایران	بررسی موانع پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی	–مهم ترین پیشنهادات به منظور کاهش موانع پژوهشی ۱) کاهش ساعات تدریس موظف و ایجاد فرصت برای انجام پژوهش ۲) کوتاه کردن پروسه بررسی و تصویب طرح های پژوهشی، افزایش میزان حق الزحمه تحقیق ۳) ضابطه مند سازی تقسیم پایان نامه ها بین اعضای هیئت علمی ۴) افزایش میزان حق الزحمه تحقیق ۵) ایجاد هسته های پژوهشی در دانشکده ها و مراکز تحقیقاتی
(۱۳)	اصغر عبادی فر	۱۳۸۴ اعضای هیئت علمی	۴۳۶	علوم پزشکی سراسر	تعیین نیازهای پژوهشی هیئت علمی دندان پزشکی کشور	–مهم ترین اولویت های آموزشی در زمینه پژوهش برگزاری کارگاه های اصول مقاله نویسی، مقاله نویسی انگلیسی و تهیه پروپوزال بوده است.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.29252/sjimu.27.1.13]

						کشور		
(۱۶)	سمیرا مهر علیزاده	۱۳۹۰	هیئت	اعضای علمی	۴۵	علوم پزشکی سمنان	تعیین دیدگاه اعضای هیئت علمی نسبت به پژوهش های دانشجویی	-مهم ترین دلایل کمی علاقه اساتید به پژوهش های دانشجویی عدم آشنایی و کمی تجربه دانشجویان در انجام کارهای تحقیقاتی و اصول پژوهشی بوده است.
(۱۲)	افسانه بدری زاده	۱۳۸۸	هیئت	اعضای علمی	۱۰۹	علوم پزشکی لرستان	بررسی موانع پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی	-در رابطه با موانع شخصی کمبود وقت به دلیل تدریس زیاد و مسئولیت های اجتماعی و اجرایی عدم علاقه شخصی به امور پژوهش - در رابطه با موانع سازمانی سختگیری در تصویب طرح های مورد علاقه پژوهشگر، مقررات دست و پاگیر اداری، پروسه طولانی تصویب طرح های پژوهشی و کافی نبودن امتیازات پژوهشی جهت ارتقاء پژوهشگران
(۱۴)	رضا صفدری	۱۳۹۵	هیئت	اعضای علمی	۱۱۹	علوم پزشکی بیرجند	بررسی موانع پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی	-در حوزه موانع حرفه ای، مشکل بودن ارتباطات نزدیک علمی با پژوهشگران و مراکز پژوهشی در خارج از دانشگاه بیشترین تاثیر را داشته اند. -در بررسی موانع امکاناتی، کمبود کارشناسان و دستیاران پژوهشی آموزش دیده بوده است. -در رابطه با موانع مالی، پایین بودن میزان درآمد حاصل از فعالیت های تحقیقاتی، نسبت به درآمدهای خارج از دانشگاه بیشترین تاثیر را داشته است. -بررسی موانع علمی نشان داد که عدم تسلط کافی به روش های تحقیق، بیشترین تاثیر را داشته است. -در حوزه موانع مدیریتی-سازمانی، عدم به کارگیری نتایج حاصل از تحقیقات در بهبود امور جامعه مهم ترین مانع بوده است.
(۱۷)	بهروز دادخواه	۱۳۸۷	هیئت	اعضای علمی	۲۰۱	علوم پزشکی اردبیل	بررسی موانع پژوهشی از دیدگاه اعضای هیئت علمی	-مهم ترین موانع شخصی مشغله فکری، عدم تصویب طرح های دلخواه و پایین بودجه طرح ها بوده است. -از بین موانع درون سازمانی پایین بودن حق تحقیق کارهای پژوهشی، نبود امکانات و تجهیزات مورد نیاز و مقررات دست و پا گیر بوده است. -از موانع برون سازمانی بی تاثیر بودن نتایج تحقیق در تصمیم گیری های مدیران، پایین بودن سرانه تحقیق مهم ترین موانع بوده اند. -از موانع ماهیتی پژوهش دیرکرد در به دست آمدن نتایج و نبود مشاور در تهیه و تدوین پروپوزال ها مهم ترین موانع بوده اند.
(۱۸)	مقدم	۱۳۹۴	دانشجویان علوم پزشکی		۶۴۰	علوم پزشکی شاهد	بررسی موانع پژوهشی از دیدگاه دانشجویان	-مهم ترین موانع در راه تحقیقات دانشجویی شامل نبود برنامه ریزی مدون، مشکلات شخصی، رعایت نشدن حقوق مادی و معنوی دانشجویان و مشکلات سازمانی از مهم ترین مشکلات بودند
(۱۹)	حسینی فر	۱۳۹۵	هیئت	اعضای علمی	۸۸	علوم پزشکی کرمانشاه	بررسی موانع تولید علم از دیدگاه اعضای هیئت علمی	-در حیطه سیستم پژوهشی مهم ترین موانع نبود سیستم اولویت بندی برای تصویب طرح های پژوهشی و نبود ارتباط نزدیک و موثر مراکز تحقیقاتی با دانشگاه ها بودند. -در حیطه مالی و لجستیکی نبود داده های علمی در دسترس، کمبود مواد آزمایشگاهی مورد نیاز مهم ترین موانع بودند. -در حیطه ویژگی های پژوهشگران عدم تعریف واقعی جایگاه پژوهشگران در سیستم و مشغله زیاد پرسنل آموزشی و درمانی و نداشتن وقت کافی جهت انجام پژوهش موانع مهم بودند. -در حیطه فرهنگ پژوهش کمبود فضاهای پژوهشی، نبود فرهنگ کار گروهی و نبود اعتماد لازم در بین مدیران به فعالیت های پژوهشی مهم ترین موانع بودند.
(۲۰)	رشیدی	۱۳۹۵		ذینفعان	۵۲۵	علوم پزشکی تبریز	بررسی موانع تولید علم از دیدگاه اعضای هیئت علمی و دانشجویان	-از دید گاه اساتید مهم ترین موانع همکاری کم مراکز اداری با پژوهشگران، عدم حمایت مالی کافی، کمبود امکانات پژوهشی، تکراری بودن طرح های تحقیقاتی و همکاری کم محققین بوده است. -از دیدگاه دانشجویان نبود اولویت های پژوهشی، کمی انگیزه در محققین، عدم همکاری لازم سیستم محیطی با پژوهشگران و کمی اعتبارات پژوهشی از مهم ترین موانع بودند.
(۲۱)	غفارزاده	۱۳۹۱	هیئت	اعضای علمی	۱۱۷	علوم پزشکی ارومیه	بررسی موانع تولید علم از دیدگاه اعضای هیئت علمی	-مهم ترین موانع از دیدگاه اعضای هیئت علمی پایین بودن بودجه طرح های تحقیقاتی، عدم برابری سازی کار تحقیق با کار آموزش در دانشگاه، بی تاثیر بودن نتایج تحقیقات در تصمیم سازی توسط مدیران، حرفه ای نبودن امور تحقیقاتی در ایران، عدم تعیین اولویت های بهداشتی بر اساس نیازهای تحقیقاتی، عدم استفاده کاربردی از تحقیقات و طولانی بودن مسیر تصویب و اجرای طرح های تحقیقاتی از مهم ترین موانع پژوهشی ذکر شده اند.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.29252/sjimu.27.1.13]

جدول ۲. بندی ها در شماره دسته چالش مستند

چالش ها	عنوان چالش ها
چالش های مربوط به تخصیص اعتبارات پژوهشی	کمبود اعتبارات مربوط به پژوهش
	عدم تخصیص بودجه مستقل برای مراکز با موافقت قطعی از طرف وزارتخانه
چالش های مربوط به تشکیلات ساختاری	عدم ثبت اطلاعات برای مقاصد پژوهشی در کلیه سطوح دانشگاه ها
	عدم ثبات در ارزشیابی سالانه مراکز تحقیقاتی و معاونت های تحقیقات و فناوری
	عدم متناسب سازی اعتبارات پژوهشی با ماموریت معاونت های تحقیقات و فناوری
	عدم تعیین و بروز رسانی سالانه اولویت های پژوهشی
	عدم دسترسی به پایگاه های اطلاعاتی علمی به خصوص برای دانشگاه های کوچک
	ضعف ارتباطات علمی بین محققین داخل و خارج از کشور
چالش های مربوط به توانمندسازی نیروی انسانی	کمبود انگیزه از سوی اعضای هیئت علمی
	کمبود آموزش های لازم جهت دانشجویان به خصوص دانشجویان تحصیلات تکمیلی

وزارتی(نتایج نشست روسای دانشگاه های علوم پزشکی، مشهد مقدس، ۹-۸ مرداد ۱۳۹۵)

بحث و نتیجه گیری

مطالعه حاضر به صورت مرور سیستماتیک و با هدف تعیین چالش های پیش روی تحقیق و پژوهش در زمینه علوم پزشکی انجام شد. در مجموع ۷۰ مقاله و سه مستند وزارتی در جستجوی اولیه وارد مطالعه شدند که پس از مرور سیستماتیک در نهایت ۱۶ مطالعه و یک مستند در لیست نهایی قرار گرفتند هم چنین نتایج کیفیت سنجی مطالعات نشان داد که ۶۸/۷ درصد مطالعات دارای کیفیت خوب بر اساس چک لیست بودند. در تعدادی از مطالعه ها چالش ها به صورت حیطه بندی شده مورد تحلیل قرار گرفته بودند. در مطالعه ستوده اصل(۹) چالش ها در سه حیطه تهیه و تدوین طرح، اجرای طرح و اداری و مدیریتی و در مطالعه نقی زاده(۸) غیر از حیطه های فوق حیطه مشکلات فردی هم مورد بررسی قرار گرفته بود. نبود فضای مناسب تحقیقاتی و عدم وجود ساز و کارهای تشـــویقی مناســب از اشتراک های دو مطالعه به عنوان چالش مشترک است. چالش های عدم مشاوره قبل از تدوین طرح های تحقیقاتی و تناقض در داده های تحقیقاتی را هم باید به چالش های فوق بر اساس نتایج اضافه کرد. در برخی مطالعه ها مانند مطالعه کریـــمیـــان موانع بر اساس تقسیم بندی موانع راهبردی، سیاسی، آموزشی و مالی تحلیل شده اند. در این مطالعه عدم پذیرش مقالات در مجلات خارجی و نگرش سیاسی بر فعالیت های علمی در دانشگاه از مهم ترین موانع سیاســـی بودند(۶). حسینی فر در مطالعه خود حیطه فرهنگ پژوهش را به عنوان یک حیطه مجزا در نظر گرفته است که نبود فرهنگ کار گروهی و عدم اعتماد لازم در بین مدیران به نتایج پژوهش از مشــکلات مـــهم در این حیطه بوده اند(۱۹). در مطالعه های صفدری(۱۴) و حاجی صالحی(۱۵) نیز به عدم استفاده از نتایج طرح ها به عنوان مانع مطرح شده اند. در مطالعه Nathan و همکاران در سال ۲۰۱۳ (۲۲) که با هـــدف تعیین

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.29252/sjimu.27.1.13]

چالش های پیش روی تجاری سازی تحقیقات علوم پزشکی انجام شده بود مهم ترین چالش ها هزینه، زمان و مشکلات ساختاری ذکر شده است.

مطالعه ای کیانپور و رشیدی به مقایسه دیدگاه های پرداخته اند(۲۰،۷). کیانپور و همکاران در مطالعه خود به مقایسه دیدگاه اعضای هیئت علمی و کارشـــناسان پرداخته است و نتیجه گرفته است از دیدگاه مسئولان و اعضای هیئت علمی ارتباط کم بین محققان، کمبود وقت به علت اشتغالات آموزشی، عدم وجود اهداف و برنامه مشخص مهم ترین موانع پژوهش است و از دیدگاه کارشناسـان پژوهـــشی عدم وجود اهداف و برنامه مشخص در نظام پژوهش، عدم تامین شرایط مناسب اقتصادی و عدم آشـــنایی با فرهنـــگ کار گروهی عمده ترین موانع تحقیق بوده است(۷). رشیدی و همکاران دیدگاه دانشجویان و اساتید را با هم مقایسه کرده اند که هر کدام از دید خود موانع پژوهش را ذکر کرده اند نقطه مشترک دیدگاه های آنان کمی اعتبارات در بخش پژوهش است هم چنین عدم همکاری لازم ساختار اداری با پژوهشگران و تکراری بودن طرح های تحقیقاتی موانع مهمی از دیدگاه اساتید بوده اند. در حالی که دانشجویان از نبود اولویت های پژوهشی و عدم همکاری لازم سیستم محیطی با پژوهشگران به عنوان مهم ترین موانع نام برده اند(۲۰). مقدم در مطالعه خود صرفاً دیدگاه دانشجویان را درباره موانع پژوهشی جویا شده است در این مقاله که نبود برنامه ریزی مدون، مشکلات شخصی، رعایت نشدن حقوق مادی و معنوی دانشجویان در طرح ها و مقالات منتشر شده و مشکلات سازمانی از مهم ترین موانع بودند(۱۸). مهرعلیزاده موانع مشارکت کم اساتید در پژوهش های دانشجویی را مورد بررسی قرار داده است که از عدم آشنایی و کمی تجربه دانشجویان در انجام کارهای تحقیقاتی و اصول پژوهشی مهم ترین مانع ذکر شده بوده است(۱۶) که می توان نقطه اشتراک بین این مطالعه و مطالعه عبادی فر را که نیازهای پژوهشی در اعضای هیئت علمی دندان پزشکی را سنجیده است در کمبود آموزش های لازم پژوهشی برای توانمندسازی دانشجویان و اساتید در زمینه انجام طرح های تحقیقاتی و نوشتن مقالات علمی بوده است(۱۳).

صفدری در مطالعه خود سهم موانع علمی مربوط به اعضای هیئت علمی را کمتر از موانع مدیریتی و سازمانی و مالی تخمین زده است(۱۴). در کنار این تعدادی از مطالعات وجود مشغله های متعدد مدیریتی و اجتماعی را برای اعضای هیئت علمی از موانع مهم پژوهش در علوم پزشکی دانسته اند(۱۵،۱۲). فقدان یا کمبود مسائل آموزشی از نظیر برگزاری کارگاه ها و سمینارها از دیگر مسائل مربوط به موانع پژوهش در برخی مطالعه ها بوده اند(۱۳). عدم تبحر دانشجویان مقاطع تحصیلات تکمیلی در انجام امورات پژوهشی از مهم ترین موانع در برخی مطالعه ها بوده اند(۱۶) و در کنار همه این ها نبود فرهنگ کار گروهی از دیگر مسایل مهم دیگر مورد توجه بوده است(۷). در برخی مطالعه ها نیز مشکلات مربوط به عدم دسترسی و یا دسترسی پایین به بانک های اطلاعاتی به خصوص در دانشگاه های کوچک مطرح شده است(۱۰،۶).

در این مطالعه غیر از مرور مقالات به مستندهای وزارتی هم توجه ویژه ای شده است. نکته قابل توجه در بحث مربوط به مستند وزارتی نگاه ساختاری به بحث موانع در راه پژوهش در حوزه علوم پزشکی در این مستند است به طوری که موانعی از قبیل عدم ثبات در ارزشیابی سالانه مراکز تحقیقاتی و معاونت های تحقیقات و فناوری، عدم متناســـب سازی اعـــتبارات پژوهشی با ماموریت معاونت های تحقیقات و فناوری و عدم تعیین و بروز رسانی سالانه اولویت های پژوهشی از مهم ترین ضعف های ساختاری در حوزه معاونت های تحقیقات و فناوری دانشگاه های علوم پزشکی ذکر شده است. غیر از مسائل ساختاری دیگر نکته مهم در باب موانع پژوهش به نبود اعتبارات مالی علی رغم پیش بینی های انجام شده و هم چنین کمبود نیروهای انسانی متخصص در حوزه پژوهش به خصوص در مراکز تحقیقاتی از مسائل مهم قابل ذکر بوده اند.

برخی از مطالعه های انجام شده درباره چالش های پیشروی تحقیق در پرستاران و دیگر گروه های درگیر در علوم پزشکی به تفکیک در ایران و دیگر کشورها انجام شده است. در مطالعه Uysal و همکاران

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.29252/sjimu.27.1.13]

در کشور ترکیه که با هدف بررسی موانع انجام پژوهش در پرستاران انجام شده است به این نتایج دست پیدا کرده اند که حدود نیمی از پرستاران قبل از فارغ التحصیلی آموزش های لازم جهت انجام پژوهش را نمی بینند(۲۳). هم چنین ۲۵/۵ درصد از آن ها علاقمند به انجام پژوهش هستند. در مطالعه Oranta و همکاران در کشور سوئد نبود تسهیلات برای کاربردی کردن پژوهش و نبود استقلال در امور پژوهشی را مهم ترین موانع پژوهش ذکر کرده اند(۲۵،۲۴). در ایران مطالعه بر روی موانع انجام کارهای پژوهشی بر روی پرستاران نشان داد که مهمترین موانع نداشتن زمان کافی برای پژوهش، مشکلات مالی و هم چنین نبود اختیار لازم در پرستاران درباره اصلاح برنامه ای مراقبتی و درمانی بیماران بوده است(۲۶).

مطالعه حاضر با محدودیت های مواجه بوده است که از آن جمله می توان به نبود مطالعات کافی و روزآمد در زمینه بررسی چالش های پیش روی تحقیق در حوزه علوم پزشکی که امکان بررسی جامع را در ارتباط بعضی از عوامل مورد بررسی نظیر مسایل ساختاری حوزه پژوهش و مراکز تحقیقاتی با محدودیت مواجهه می کند هم چنین قسمت قابل توجهی از مطالعات ورودی به مطالعه حاضر در برخی از دانشگاه های خاص انجام شده است و سایر دانشگاه ها سهمی از تحقیقات انجام شده تاکنون ندارند. هم چنین تعداد بسیار کمی از مطالعات به مقایسه دیدگاه اعضای هیئت علمی و کارشناسان پژوهشی و دانشجویان پرداخته بودند و اکثر مطالعه ها به بررسی دیدگاه اعضای هیئت علمی درباره موانع پژوهش پرداخته بودند و دیگر ذینفعان سهم کمی در این مطالعه ها داشتند. از دیگر محدودیت های این مطالعه عدم بررسی چالش ها از دیدگاه سایر نیروهای پژوهشی در دانشگاه های علوم پزشکی نظیر پرستاران، پزشکان بوده است که مطالعه های روزآمد به صورت مرور سیستماتیک در این زمینه وجود دارد(۲۷).

به عنوان نتیجه گیری می توان این گونه جمع بندی نمود که دیدگاه اعضای هیئت علمی در خصوص موانع و چالش های پژوهشی علی رغم تنوع در پرسش نامه های جمع آوری اطلاعات و تنوع جغرافیای نزدیک به هم است به طور کلی کمی اعتبارهای پژوهشی بیشترین نما را در پژوهش های مختلف داشته اند. بعد از آن ها می توان به پیچیدگی فرآیندهای تصویب طرح های پژوهشی را به عنوان مانع پر تکرار بعدی مطرح کرد موانع دیگر نظیر عدم متناسب سازی امتیازات پژوهشی با نظام ارتقای اعضای هیئت علمی و کمبود نیروی انسانی به عنوان هیئت علمی پژوهشی از مهم ترین موانع برگرفته در راه پژوهش در حیطه علوم پزشکی هستند. از دیدگاه دانشجویان نبود اولویت های پژوهشی و عدم همکاری لازم سیستم محیطی با پژوهشگران به عنوان مهم ترین موانع و از دیدگاه پژوهشگران مهم ترین مانع عدم وجود اهداف و برنامه مشخص در نظام پژوهش، عدم تامین شرایط مناسب اقتصادی و عدم آشنایی با فرهنگ کار گروهی عمده ترین موانع تحقیق بوده است.

References

1.Bayarcelik EB, Tasel F. Research and development: source of economic growth. Proce Soc Behavior Sci2012;58:744-53. doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.09.1052

2. JV HB. Facilitating research utilization a cross sector review of the research evidence. Int J publ Sector Manage2004;17:534-53.

3.Parahoo K. Barriers to and facilitators of research utilization among nurses in Northern Ireland. J Adv Nurs2000;31:89-98. doi.org/10.1046/j.1365-2648.2000.01256.x

4.Atafar A, Ansari MI, Talebi H. Vision 1404 the fourth development plan fundamental requirements of universities. J High Educ 2009;1:21-64.

5.Sohrabi MR, Roodsari MR, Souri H, Mortazavi M, Ghanbari S, NazarAli S, et al. [Research priorities of health system research in vice chancellors of the shahid Beheshti University of medical sciences]. JIMS 2011;28:1324-36.(Persian)

6.Karimian Z, Sabbaghian Z, Saleh Sedghpour B, Lotfi F. [Internal obstacles in

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.29252/sjimu.27.1.13]

research activities: faculty members viewpoints in Shiraz University of medical sciences]. IJME2012;11:750-63.(Persian)
7.Kianpour M, Bahman ziari P, Arti S, H N. [Survey of research problems from the viewpoints of managers scientific staffs and research experts in Isfahan University of medical sciences]. Iranian J Nurs Midwife Res 2005;10: 70-84. (Persian)
8.Naghizadehbaghi A, Khanbabazadehghadim M, Samari E. [Survey of barriers and research problems from the viewpoint of faculty members of Ardabil University of medical sciences]. J Ardabil Uni Med Sci2015;15:255-64.(Persian)
9.Sotodehasl N, Ghorbani R, Rashidypour A. [Viewpoints of faculty members of Semnan University of medical sciences about research barriers]. koomesh2014;16:1-7. (Persian)
10. Darabi S, Koohpaie A, Yosefi M, Komali T, Ahmaritehran M, Rahmani M. [The study of the magnitude of the research problems before and after the administrative and management interventions from the faculty members and researchers viewpoint at Qom University of medical sciences Qom Iran during 2004-2008]. Qom Uni Med Sci J 2009;3:37-44. (Persian)
11.Zhor A, Fekri A. [Barriers to research from viewpoint of faculty members of Iran University of medical sciences]. Payesh J 2009;2:123-30.(Persian)
12.Badrizadeh a, Gholami y, Birjandi m, Beiranvand g, Mahooti f. [Barriers to research from viewpoint of faculty members of Lorestan University of medical sciences]. yafte 2009;11:93-100. (Persian)
13.Ebadifar A, Mohammadi M, Valaee N. [Assessment of research performance and educational research needs of Irans dental schools 2004]. JDM 2005;18:95-101. (Persian)
14.Safdari R, Ghazisaeidi M, Ehtesham H, Robiaty M, Ziaee N. [Barriers to research in medical sciences from the viewpoints of faculty members of Birjand University of medical sciences in 2012]. JRUMS 2016;15:515-26. (Persian)
15.Hajisalehi E, Soltani R, Sharifirad G. Research barriers from the viewpoint of faculty members Isfahan University of medical sciences. Int J Res Med Sci2016;4:1926-32.
16.Mehralizadeh S, Vakili A, Pourhoseyni SM. [View of academics of faculty of medicine of Semnan University of medical sciences towards student research]. JMED2012;6:11-6.
17.Dadkhah B, Mohammadi M, Poornaseri S, Mozaffari N, Adham D. [View of Ardabil province Universities scientific members about research and its limitations]. J Ardabil Uni Med Sci2008;8:37-44.
18.Ghosianmoghadam M, Shojashafiee F, Davati A. [Determining the personal and organizational barriers in performing research plans from the viewpoint of students of medical sciences in Shahed University]. JMED 2015;7:37-43.
19.Sadeghi M, Parsamoghadam A, Ahmadi SM, Sadeghi K, Parvizifard A. Factors Affecting students academic motivation and achievement motivation in Kermanshah University of medical sciences. Educ Res Med Sci2016;5:5-20.
20.Rashidi MR, Ghojazadeh M, Vahedi L, Sadeghi G, Alikhani M, Azamiaghdash S. Challenges and strategies for the promotion of research in Tabriz University of medical sciences the analysis of stakeholders' views. J Anal Res Clin Med. 2015;3:206-18.
21.Mirighaffarzadeh S, Nazari H, Motazakker M. [Obstacles to research activities a survey of faculty members view at Urmia University of medical sciences in 2010]. J Urmia Nurs Midwife Fac 2013;10:1-10. (Persian)
22.Vanderford NL, Weiss LT, Weiss HL. A Survey of the barriers associated with academic based cancer research commercialization. Plos One 2013;8: 268-72. doi.org/10.1371/journal.pone.0072268
23.Uysal A, Temel AB, Ardahan M, Ozkahraman S. Barriers to research utilisation among nurses in Turkey. J Clin Nurs2010;19:3443-52. doi: 10.1111/j.1365-2702.2010.03318.x
24.Oranta O, Routasalo P, Hupli M. Barriers to and facilitators of research utilization among finnish registered nurses. J Clin Nurs2002;11:205-13.
25.Adibi P, Kianpour M, Shirani S. [Fundamental analysis of duplicate

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.29252/sjimu.27.1.13]

publication of research papers]. JIMS 2010;27:8-20. (Persian)
26.Mehrdad N, Salsali M, Kazemnejad A. The spectrum of barriers to and facilitators of research utilization in Iranian nursing. J Clin Nurs 2008;17:2194-202. doi: 10.1111/j.1365-2702.2007.02040.x
27.Sanjari M, Baradaran HR, Aalaa M, Mehrdad N. Barriers and facilitators of nursing research utilization in Iran: A systematic review. J Nurs Midwife Res2015;20:529-39.

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.29252/sjimu.27.1.13]

Barriers to Research Implementation in Medical Sciences in Iran from the Viewpoints of Faculty Members, Researchers, and Students: A Systematic Review

Veisani Y[1], Delpisheh A[2]*

(Received: December 4, 2017 Accepted: May 14, 2018)

Abstract

Introduction: The importance of research and knowledge production is critical worldwide. Therefore, the number of researchers and published articles as well as the volume of investment in research is considered the indicators of development in any country. Accordingly, the most important factor in the progress and prosperity of research is to recognize the challenges and barriers. Various studies have been carried out at the Universities of Medical Sciences in order to identify the barriers to knowledge production regarding the stakeholders' viewpoints. Therefore, this study aimed to identify barriers to knowledge production from the viewpoint of faculty members, research experts, and students in Iran.

Materials & Methods: This systematic review was conducted utilizing the articles and documents on Iranian web sites (i.e., Magiran, Iran medex, SID, and Medlib) as well as foreign databases (i.e., Google scholar, PubMed, and Scopus) without any time limit. Moreover, the keywords in the titles of articles were employed in the search process.

Findings: Totally, 16 articles and one documentary were identified in the search process. Out of all, 13 and 3 articles compared the viewpoints of faculty members and the views of faculty members with research experts, respectively. According to faculty members' viewpoints lack of time due to heavy workload, policies to encourage researchers, adequate funding, appropriate promotion system for faculty members, and human resource shortages were the main research barriers in medical sciences. On the other hand, the research experts indicated the lack of teamwork culture and existence of defects in goals and programs as the most important challenges in research implementation. Moreover, lack of research priorities, motivation for research, cooperation with researchers, and adequate funding were the main obstacles in viewpoints of students.

Discussion & Conclusions: According to the results, the faculty members share same viewpoints regarding research barriers despite the variety in locations geographically and diversity in data collection tools. Generally, lack of research funding was considered as the main research barrier. Moreover, the complexity in research approval processes ranked the second main challenge confronting the researchers in the field of medical sciences.

Keywords: Barriers, Challenges, Medical Sciences, Research, Viewpoints

1. Psychosocial Injuries Research Center, Ilam University of Medical Sciences, Ilam, Iran
2. Dept of Clinical Epidemiology, Ilam University of Medical Sciences, Ilam, Iran
**Corresponding author Email: alidelpisheh@yahoo.com*

[Downloaded from sjimu.medilam.ac.ir on 2026-11-05]

[DOI: 10.29252/sjimu.27.1.13]